

گاندو، پتانسیلی ارزشمند برای جذب گردشگر در منطقه آزاد چابهار

گاندو که از جمله راه های جذب گردشگر در منطقه آزاد چابهار است، نوعی کروکودیل بومی شبه قاره هند و مناطق اطراف است که در کشورهای هند، بنگلادش، پاکستان، ایران، سریلانکا و برمه زندگی می کند. گاندو تنها کروکودیل بومی پاکستان و ایران و بزرگ ترین خزنده این دو کشور است.

انگلیسی زبان ها این تمساح مردابی را ماگر (Mugger) می نامند که آن را از هندی ها به عاریت گرفته اند. در زبان هندی، ماگار (magar) به معنای هیولای آبی است اما بومی های منطقه برای این خزنده بزرگ نام گاندو (Gandu) را انتخاب کرده اند که در زبان بلوچی به معنای راه رفتن روی شکم است.

جالب است بدانید این تمساح یکی از نمونه های نادر تمساح در دنیا بوده و دارای پوزه ای کوتاه تر از سایر هم نوعانش است. وجود این نمونه نادر در ایران می تواند پتانسیل ارزشمندی در جهت جذب گردشگر و حیات وحش ایران باشد. هر چند اخیرا خبر آسیب دیدن کودک ۱۰ ساله سیستانی توسط گاندو نگاه عموم مردم را به این حیوان مکدر کرده اما باید دانست مدیریت حفاظت از این گونه نادر از اهمیت بالایی برخوردار است و می بایست بسترهایی مناسب برای بهره برداری پایدار آن در ایران را ایجاد کرد.

همچنین توانمندسازی جوامع محلی و ملی شامل انجام برنامه های آموزشی، آگاه سازی و تبادل اطلاعات در این خصوص می تواند بسیار حائز اهمیت باشد تا بتوان با کاهش آسیب های ممکنه از سوی این حیوان، از این فرصت برای توسعه اکوتوریسم و بهره برداری گردشگری استفاده کرد.

هر جا که گاندو باشد آب فراوان است

مناطق جنوبی سیستان و بلوچستان این حیوان را نماد برکت و آبادانی می دانند و معتقدند که با هجرت و مرگ این حیوان خشکسالی و قحطی روی زندگی آن ها سایه خواهد انداخت.

گاندوها با حفر کانال هایی که چندین متر عمق داشته و طول آن ها تا ۱۵ متر می رسد، هم پناهگاهی برای زندگی و استراحت خود در ساعت های گرم روز تهیه می کنند و هم از تبخیر آب جلوگیری کرده و با ذخیره آب در کانال ها به حفظ آب برکه ها و تالاب ها در فصل های گرم و ایام خشکسالی کمک می کنند. به همین دلیل بلوچ ها علاقه زیادی به این حیوان دارند و معتقدند که “هر جا گاندو باشد آب فراوان است” به خاطر همین باور قلبی، آن ها تمام تلاش خود را برای مراقبت و بقای این حیوان به کار می گیرند.

گاندو برای انسان خطرناک نیست

بر خلاف تصور و باور مردم، تمساح ایرانی، گاندو حیوانی بسیار ترسو و محتاط است اما به دلیل خاصیت گوشتخوار و شکارچی کمین گر بودن مواردی از آسیب این حیوان به انسان دیده شده، اما رژیم غذایی اصلی آن ها شامل انواع ماهی ها، خزندگان و پستانداران و... است.

تمام انواع تمساح ها (بجز تمساح مردابی) حیوانات فرصت طلبی هستند و از هرچه که در دسترس داشته باشند تغذیه می کنند. با بزرگتر شدن اندازه بدن، طعمه تمساح هم بزرگتر می شود.

برخلاف گونه هایی مثل تمساح نیل و آب شور که انسان جزو رژیم غذایی آنها به شمار می رود، تمساح مردابی و گاندو، عادت آدم خواری یا حمله به انسان را ندارد. آنها به دلایلی همچون دفاع از قلمرو، دفاع از لانه و یا بچه ها و یا تشخیص اشتباه در شکار ممکن است به انسان آسیب بزنند.

در کل وجود گاندو در برکه ها و استخرها تهدیدی برای مردم محلی به شمار نمی آیند به طوری که گفته می شود حتی بچه ها در این برکه ها شنا کرده و زنان با آسودگی خاطر در کنار برکه ها به شستن ظرف و لباس می پردازند.

گاندو حیوانی کاملاً اجتماعی است و در این منطقه رابطه مردم بومی با گاندوها بسیار خوب است. آنها این حیوان را مقدس دانسته و از آسیب رساندن به گاندوها خودداری می کنند و حتی در زمان خشکسالی برای انتقال گاندوها از برکه های خشک شده به برکه های پرآب تر و تأمین غذای گاندوها اقدام می کنند. در نتیجه خطری از ناحیه انسان گاندوها را نیز تهدید نمی کند.

بحران آب در سیستان و بلوچستان

مرکز ملی خشکسالی و مدیریت بحران سازمان هواشناسی اعلام کرده است، سیستان و بلوچستان سال گذشته خورشیدی رکورد خشک ترین و کم بارش ترین استان ایران را ثبت کرده و با وجود بارش های فراگیر و سیل آسای فروردین ماه ۹۸ اما همچنان در صدر خشک ترین استان ایران است. تقریباً نصف روستاهای این استان شبکه آب دارند و نصف بقیه ندارند، روستاهایی که شبکه آب ندارند یا با تانکر برایشان آب برده می شود تا با چاه ها و گودال های دست ساز خود آبشان را تأمین کنند.

یکی از عواملی که ممکن است موجب آسیب رساندن گاندو به انسان شود کمبود آب در این استان است که موجب شده انسان ها و

حیوانات منبع مشترکی برای دریافت آب داشته باشند به همین دلیل دخترپچه اهل روستای کشاری از توابع شهرستان سرباز که به دلیل قطعی آب شرب روستا، جهت برداشت آب به برکه محل زیست تمساح ها نزدیک شده بود، مورد حمله یک تمساح قرار گرفت و از ناحیه دست آسیب جدی دید.

گاندو از راه های جذب گردشگر در منطقه آزاد چابهار

گاندو تنها تمساحی است که به طور طبیعی در ایران زندگی می کند و همین ویژگی آن را به حیوانی محبوب در بین گردشگران تبدیل کرده است. این حیوان هم زیستی مسالمت آمیزی با مردم منطقه دارد و هر سال تعداد زیادی گردشگر را به این منطقه می آورد.

دیدن این حیوان خاص و کمیاب یکی از جاذبه های گردشگری منطقه آزاد چابهار محسوب می شود و راحت ترین و کم زحمت ترین راه ملاقات با این خزنده خجالتی، رفتن به « برکه تمساح » است. برکه تمساح در واقع یک استخر حفاظت شده است که از دو گاندوی بالغ میزبانی می کند. اینجا بی خطر و با هیجان می توان تمساح پوزه کوتاه ایرانی را از نزدیک دید.

راه دیگر برای دیدن گاندوها رفتن به منطقه حفاظت شده باهوکلالت است. باهوکلالت زیستگاه اصلی گاندو است اما احتمال کمی وجود دارد که بتوان آن را در دل طبیعت دید.

با این حال، پارک تحقیقاتی « ریکوکش » که به همت سازمان حفاظت محیط زیست احداث شده، از این جانور کمیاب محافظت می کند. در این پارک، هم تمساح های بالغ را خواهید دید هم گاندو های جوان و نوجوان را. پارک تحقیقاتی ریکوکش در سال ۱۳۸۹ به منظور حفاظت از گاندوها در مقابل تهدیدات خشکسالی در وسعتی برابر با ۱۰ هکتار تاسیس شد. در حال حاضر حدود ۳۰ تمساح پوزه کوتاه در این ایستگاه زندگی می کنند.

